

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Vigesima. Quæ late[n]t arcana in discessu Angeli à Virgine,
panduntur in illa verba: Et discessit ab illa Angelus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

forant mudi, & carnis arma, reliquæ militiæ, seu militiæ instrumenta, pro tabernaculi ornamentis Deo optimo maximo dedicarunt (nam non omnes hoc promiscuè mulieres facilarunt, sed quæ ad tabernaculi ostia excubabant, nimirum selectæ, & addictæ, si nõ voro, sponte saltem, & voluntatis ardore) B. Virgo nobis tanquam splendidissimũ speculum proposita est, vt maculas nostras agnoscentes, nos ipsos verè cognoscamus, & per hanc nostri cognitione ad Dei notitiam ascēdamus: qui enim se nouit creaturam, nescire nequit aliquem esse Creatorem; qui se scit seruum, ignorare nõ potest habere se Dominum; qui nouit se aliquando non fuisse, hunc non latet esse alium per quem factum, vt qui non erat, existeret; qui caller, se propriis viribus subsistere nõ posse, non potest non suspicere alium, a quo conseruatur: hinc timor, hinc amor, hinc fides, hinc spes, ceteræque virtutes pullulant: ecce quot bona pariat vnicæ notitia sui. Ideo Seraphicus noster sanctus Pater Franciscus quàm contemptor mundanæ, & breuis voluptatis, tam studiosus diuinæ, & æternæ sapientiæ, hoc vnum per totam noctem orabat: *Norime, norime te, Domine*: ideo etiam magnus Antonius, monachorum Pater, scripsit: *Quicumque cognouerit semetipsum, cognosceret dispensationem proprii conditoris, vel quæcumque facit in proprijs creaturis*: ideo etiam, & Gregorius Theologus monuit,

Te nosceas, & que tibi sit celestis origo,

Sic facilius venies ad decus archetypum.

ideo & nationes quoque in cœco gentilitatis nubilo caligantes, vt sui notitiam adipiscerentur, illud Chilonis Sparthani siue Solonis Attici, vt auctor est Aufonius in ludo septem sapientium: *Nosce te ipsum*, non tantam delphicæ columnæ inscripserunt, sed vt cœliiùs delapsam vocem summa veneratione coluerunt. Et quia speculi vsus ad sui notitiam singularis est, idcirco Socrates (teste Apuleio) discipulis consulebat, se quotidie ad speculum ornare, vt, si formosi apparerët, for-

mam faciei pulchritudine morum vincerent, sin deformes, labem hanc vultus noxamque, animæ formositate abolerët: nec minus acutè Auicenna, quibus os difformum erat, iubebat frequentius in speculum inspicere, vt oris ignominiam verborum honestate regere niterentur.

Ad extremum quemadmodum speculum imagines omnium in illo se aspiciētium, siue parui siue magni, siue nobiles, siue ignobiles, siue iusti, siue peccatores, facile recipit, sic B. Virgo omnes ad se confugientes intra viscera sua, materno affectu suscipit, nam si D. Paulus charitate flagrans dicebat: *Græcis, & Barbaris, sapientibus, & insipientibus debitor sum*: & alibi: *Comibus omnia factus sum*: manifestum est beatam Virginem ob excellentissimam suam charitatem, omnes, eius auxilium implorantes, beneuolè suscepturam, vt in hoc sæculo, & in futuro Iesum benedictum fructum ventris sui illis ostendat. Cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XX.

Quæ latent arcana in discessu Angelis a Virgine, panduntur, in illa verba: & discessit ab illa Angelus.

ETERNVM Patrem missurum ad B. Virginem Angelicũ paranymphum, ad Verbi diuini cum natura humana celebranda connubia, contemplosor dixisse verba illa Cantorum: *Surge Aquilo, & veni auster, persia hortum meum, & fluant aromata illius*; quæ vt melius intelligantur, obseruandum est, sub metaphora duorum ventorum, Aquilonis, & Austri, duos significari Angelos, Luciferum, & Gabrielem, hunc interuentorem salutis, illum mediatorem perditionis. aptè autem nomine ventorum significatur hi Angeli propter miram eorum velocitatem.

VVV 3 locita

Grego. Naz.
in ius Car.
na.

Aufonius.

Apul. lib. de
Dea.

Psal. 103. locitatem, unde David ait: *Qui facit Angelos suos spiritus*: id est, veloces nuncios. Lucifer quidem Aquilonis nomine nuncupatur, quia in lateribus Aquilonis apud Isaiam se festurum gloriabatur: certè quando perflavit, ventum emittit Aquilonem, hoc est, infectum, & pestilentem, quia dictum est, quod ab Aquilone pandetur omne malum: Gabriel verò est contra, cum ante Deum adstet, & ab eo mittatur, de quo Abacuch Propheta dixit: *Deus ab austro veniet*, austero spiravit flatu, unde dicens Deus: *Surge Aquilo, surge* compulit Luciferum è mundo: *Nunc princeps huius mundi eicietur foras*: Gabrieli verò dicit: *veni auster*, & verbis salutationis perflavit hortum Marianum, sufflavit quidem illi: adeo benevole, ut ad hunc flatum, Spiritu sancto in eam superueniente, cœperint varia illius conclusi horti fluere aromata, inquam, eximia prudentiæ: *Quomodo fiet istud*, aromata insignis pudicitiae, & sanctimoniae: *Quoniam virum non cognosco*, aromata tandem profundæ humilitatis, & promptissimæ obedientiæ: *Ecce Ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum*: quibus Deo odoriferam adeo se præbuit, ut filius Dei tanti odoris sua volentia allectus, de sinu patris in uterum eius descendere non dubitauerit. Refert historia Scholastica, ex antiquissimis Doct. Isralitis sub tyrannica Pharaonis servitute miserè degentibus, filios eorum, cum primùm nascebantur, crudeliter ab Aegyptiis interfici, quare quidam eorum ab vxoribus se abstinabant, ne filios progignerent, qui sua necè grauem eis dolorem inferrent: vxores autem eorum, in fide quidem firmiores, credentes verum Messiam ex Hebræa femina nasciturum, varia specula acceperunt (quæ postea in templo dicata fuere) ut se ad intuitum illorum componentes, & muliebri mundo ornantes, maritos ad habendam ex eis prolem vehementius allicerent; placuit id mirum in modum Deo propter pium finem, & scopum quem in eo ornatu sibi præfixerat: non dissimiliter cum B. Vir-

go naturam humanam oblerisset execrabilem factam Deo, omnesque Adæ filios à Dæmone in conceptu enecari, & paucis labellibus annis multis postea foribus commaculati, adeo ut ipse Dominus diceret: *Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est*: quibus verbis videbatur sanè se separare, longèque se sequestrare à natura humana: at beata Virgo diuino zelo accensa, ut huic tanto malo mederetur, tot spiritualibus monilibus, & ornamentis, diuina gratia adiuuante, se condecorauit, ut Spiritus sanctus eius amore captus, non solum eam in dilectissimam eius sponsam sibi assumeret, sed mirificè adeo fecundaret, ut diuino eius spiramine afflata, quem Deus ab eterno filium genuit eundem, & ipsa in utero suo conciperet. Tradit autem sacer Euangelista, concepto iam Christo continuò Angelum discessisse, ex quo colligo discrimen obseruatione dignum inter rubum illum Moysis ardentem, Deiparam adumbrantem, & ipsam B. Virginem filium Dei utero suo continentem: in rubo enim ardenti Angelus aderat, & ab eo, dum ardebat, non discedebat: ab hoc verò Mariano rubo, diuinitatis præsentia ardente ob temporalem filij Dei conceptionem, continuò Angelus aufugit, Euangelista dicente: *Et discessit ab illa Angelus*: in quorum verborum commentario, quæ Seraphicus noster sanctus Doctor Bonauentura sapienter scripsit, non grauabor hic annexere: *Discessit ab illa Angelus*. sic enim ostendebat factò, quod Raphael Tobias dicebat verbo: *tem-* *pus est Virgo, ut reuertar ad eum, qui me misit.* Et de Petro dicitur, quod ipso educto de carcere continuò discessit Angelus ab eo. Ab ea Angelus discessit, sed in ea remansit Dei filius, discessit quantum ad apparentiam, sed remanserunt multi, quantum ad custodiam. In lectum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel. Isti sunt Angeli beatissimi, qui custodiebant eam tanquam locum diuine habitationis electissimum; unde est beneficium quod sibi impenderent propter infirmitatem

Gen. 6.

Luc. 1.

D. Bonau.

sup. c. 1. l. 10.

tem carnis, cultus tamen uenerentia exhibebat propter dignitatem matris, & sic quodam modo per ipsam ascendeabant, & descendeabant. Unde designata fuit per illam scalam, cui Dominus erat immixtus, & Angeli per illam ascendeabant, & descendeabant, quam uidit Iacob, & postea sequitur: Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta Caeli; quia nullus potest iam caelum intrare, nisi per Mariam transeat, tanquam per portam: sicut enim Deus ad nos uenit per ipsam, ita per ipsam nos oportet redire ad Deum. Et ideo dicitur, domus, porta, & scala, domus propter Christi conceptionem, porta propter Christi partum, & scala propter ascensum ad Deum. Non ergo discedamus ab ea, sed eius pedibus pronotui semper etiam saluemur. haecenus Diuus Bonauentura: sed nunc causas Angelici discessus, & sacramenta, quae in eo latent, aperiamus: sanè sicut ille cum missum sibi ministerium sedulo peregrisset, ita suo discessu rem, ob quam aduenerat, peractam esse ostendit. Verum aliam magis absconditam huius discessionis causam tradit D. Athanasius, nimirum Angelum discessisse, ne quis haereticus putaret ipsum Angelum carnem illam assumpsisse, & non uerbum Dei, contra id quod dicitur apud Isaiam, secundum editionem 70 Non legatus, neque Angelus, sed ipse Dominus saluabit eos: quasi dicat, quod non Angelus, qui nunciauit Mariae in Incarnatione filij Dei, carnem assumpsit in utero Virginis, sed ipse Dei filius, qui solus poterat saluare nos, quem admodum communiter explicant S. Patres, & inter eos D. Augustinus tract. 24. super Ioannem. Sed & aliam causam discessus Angeli meditari possumus, quae maximè commendat singularem dignitatem Mariae Virginis post conceptionem Christi. Est autem huiusmodi: Archangelus Gabriel, ut opinor, ille est, cui commissa est specialis cura seruendi beatissimae Virgini, non solum post ascensionem Christi, ut docet Diuus Ildelphus serm. 3. de Assumptione Mariae, sed etiam ab initio suae natiuitatis, ut credit D. Bernard. epist. 77. ad Hugonem; cuius

rei haec potest esse ratio: quia ut D. Thom. docet 1. p. q. 113. art. 3. ad 1. est satis probabile, quod maiores Angeli deputentur ad custodiam illorum, qui sunt ad maiorem gradum gloriae à Deo electi: cumque beatissima Virgo electa sit à Deo inter omnes puras creaturas ad summum gradum gratiae, & gloriae, & ut esset mater filij Dei, consequens profectò est, ut eius custodia summo Archangelo, qualis est Gabriel, commissa à Deo fuerit, atque in huius ueritatis confirmationem ueniunt explicanda uerba illa Angeli Gabrielis ad Ioan. Euang. uolentem illum adorare: Ne feceris, conseruus tuus sum. Scio quidem quosdam Doctores dicere conseruum ab Angelo Ioannem appellatum propter insigne uirginitatis, & Angelicae puritatis, quo ille mirifice fulgebat, nec etià me latec Doctores alios putasse, id dixisse Angelum ad dignitatem sacerdotalem attendens, qua Ioannes erat insignitus: ac tandem lego etiam Doctores alios asserentes, eapropter Angelum non permisisse à Ioanne se adorari, quia cum Deus homo factus esset, non Angelus, quandà inde mutuare coeperat dignitatem super Angelum, licet alioquin ante Incarnationem frequenter Angeli ab hominibus se adorari sinerent: mihi autem haud difficile persuadeo, Angelum conseruum Ioannis se uocasse: ne feceris: conseruus tuus sum, quia in ministerium custodiendi Virginem, & ei inseruendi ambo à Deo erant deputati, post conceptionem ergo filij Dei in uirgineo utero discessit à Virgine Angelus Gabriel, non tantum ut erat nuntius Dei, sed etià (quod satis probabile arbitror) ut erat custos ipsius Virginis. Vidit enim eam in tantà altitudine dignitatis deuenisse, ut iam inciperet esse Mater Dei, & habere in utero uirginali filium summi Patris, indutum carne humana; atque adeò planè intellexit, nullo modo indigere custodia Angeli, quae mater erat regis Angelorum, ait enim D. Thom. in illa quaest. 113. quod quamdiu pueri sunt in utero matris, non indigent custodia proprii Angeli, sed Angelus, qui est custos matris, custodit etiam

D. Thom.

Apoc. 19.

D. Thom.

etiam prolem in eius utero existentem; eo quod non est totaliter ab ea separata, sed quodammodo adhuc est aliquid ipsius: quemadmodum idem custos est, qui arborem custodit, & fructum, qui ab ea pendet. In hac autem Virginitate est conuersio se res habere debuit; quod mater sequitur conditionem, & proprium statum filij, quem habet in utero: Filius autem Virginis, non poterat habere Angelum custodem, ut D. Thomas docet eadem quaestione art. 4. Primò, quia secundum quod homo regulabatur immediatè, & custodiebatur a Verbo diuino: secundò, quia quantum ad animam erat beatus, & comprehensor, & consequenter non habebat Angelum tãquam custodem, sed tanquã ministrum inferiorem, qui ei inseruiret. Idem ergo Verbum diuinum, quod custodiebat, & dirigebat Christum filium Mariæ Virginis, erat etiam custos suæ integritatæ Matris, iuxta illud Isaia: *Ego Dominus, qui nocte, & die seruo eam.*

Ibid.

Isaie 27.

Psalm. 120.

Ceterum, quæ verba Angelus Mariam iterum in discessu ab ea salutans usurpauerit, reticent Euangelistæ, potuisset tamen iure optimo verba illa Dauidis sibi usurpasse: *Dominus custodit te, Dominus protectio tua, Dominus custodiat te ab omni malo, custodiat animam tuam Dominus: Dominus*

custodiat introitum tuum, & exitum tuum. Illud tamen tanquam omnino certum puto, Angelum discedentem à Virgine maiorem ei reuerentiã exhibuisse, quam cum ad eam salutandam eius domunculam ingressus est, quia tunc tantum ad futuræ Dei matris dignitatem electa, nunc verò iam post Christi conceptionem in eius possessione constituta erat, & ideo excellentiori hyperdulce adoratione tanquam veram Dei Genitricem coluit.

Ad extremum silentio non præteribo eorũ interrogationi facere satis, qui quaerunt, quare cum mysterium Incarnationis celebratum fuerit post prolata Virginis verba: *Ece Ancilla Domini:* atque adeò ante discessum Angeli ab ea, ut docent Irenæus, Tertullianus, S. Athanasius, & Irenæus, D. Damascenus, quare, inquam, Euangelista Christum Dominum fuisse iam conceptum in utero Virginis, taciturnus de carne præterit. Respondeo mihi videri non Christi præteruisse, nam cum Angelus dixisset: *S. Athanasius. Ecce concipies, & paries:* cerè dum B. Virgo ei consentiens respondit: *Fiat mihi se. S. Damascenus. Eundem verbum tuum:* satis utique Euangelista id recensens, factam fuisse iam tu sancti Christi conceptionem edixit. Cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen. Luce 1.

Finis Libri Quinti.

DE SA-